

Інфляція 2'19: Показники інфляції у лютому посилюють впевненість у реалістичності прогнозу щодо низьких темпів на 2019 рік

У лютому споживчі ціни зросли більш стримано, ніж прогнозувалось, – **0,5 %** (1 % у січні 2019 р.), у річному розрахунку динаміка уповільнилась до **8,8 %** (9,2 % у січні цього року та 14 % у лютому 2018 року).

Низхідний тренд інфляції є результатом зниження впливу як монетарної, так і немонетарної складових.

Базова інфляція порівняно із січневим значенням (0,3 %) уповільнилась не суттєво і **становила 0,2 %**, внесок – 0,1 відсоткового пункту (далі – в. п.). Її динаміка була обумовлена незначним подорожчанням послуг (тих, що не регулюються, в т. ч., охорони здоров'я, відпочинку і культури, ресторанів та готелів тощо) та товарів з високим ступенем промислової обробки.

Небазова інфляція (за розрахунками Мінекономрозвитку) **уповільнилась до 0,9 %** (внесок – 0,4 в. п.) проти 2 % у січні. Основний внесок в уповільнення забезпечило різке здешевлення нафти на світовому ринку упродовж останніх двох місяців 2018 року, що через реалізацію лагового ефекту обумовило здешевлення палива та мастил на внутрішньому ринку на 2 % (внесок – «мінус» 0,1 в. п.) на фоні відносно стабільного вже тривалий час обмінного курсу гривні. Сформована небазова інфляція в основному подорожчанням сезонно залежних товарів (внесок товарів плодоовочевої групи становив 0,3 в. п.). Також внесок до зростання небазової інфляції було сформовано за рахунок подорожчання алкогольних напоїв і тютюнових виробів та підвищення тарифів на окремі комунальні послуги.

Ціни виробників промислової продукції у лютому зросли на 1 % (1% – у січні) через підвищення тарифів на електроенергію для непобутових споживачів (як наслідок, у постачанні електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря ціни зросли на 4,3 %, внесок – 1,2 в. п.) і зростання світових цін на окремих товарних ринках, що позначилося на ціноутворенні у добувній промисловості, де ціни зросли на 1,1 % (внесок – 0,15 в. п.). У переробній промисловості під впливом як внутрішніх чинників (зокрема значна пропозиція окремих видів сільгосппродукції), так і зовнішніх (реалізація лагового ефекту від тривалого зниження цін на метали на світовому ринку), навпаки, зафіксовано зниження цін на 0,6 % (внесок – «мінус» 0,35 в. п.).

Поточна цінова динаміка, в цілому, є прогнозованою й відповідає сучасній тенденції позитивного розвитку економіки.

Упродовж решти місяців I півріччя 2019 року варто очікувати збереження стриманих темпів споживчої інфляції. Наразі темпи інфляції і характер дії основних чинників, що її формують, дає можливість реалістично розраховувати на досягнення прогнозного річного зростання споживчих цін на рівні 7,4 %.

У лютому споживчі ціни зросли більш стримано, ніж прогнозувалось, – **0,5 %** (1 % – у січні 2019 року), у річному розрахунку динаміка уповільнилась до **8,8 %** (9,2 % у січні цього року та 14 % у лютому 2018 року).

«У лютому зростання цін на споживчому ринку було найнижчим за останні 2 роки і становило 0,5 % (у лютому 2018 року – 0,9 %)»

«відбувається уповільнення темпів зростання як середньорічного рівня інфляції – у січні-лютому 2019 року до 9 % (за цей же період торік – 14,1 %), так і інфляції у річному вимірі – до 8,8 % у лютому 2019 року (за цей же період торік – 14 %)»

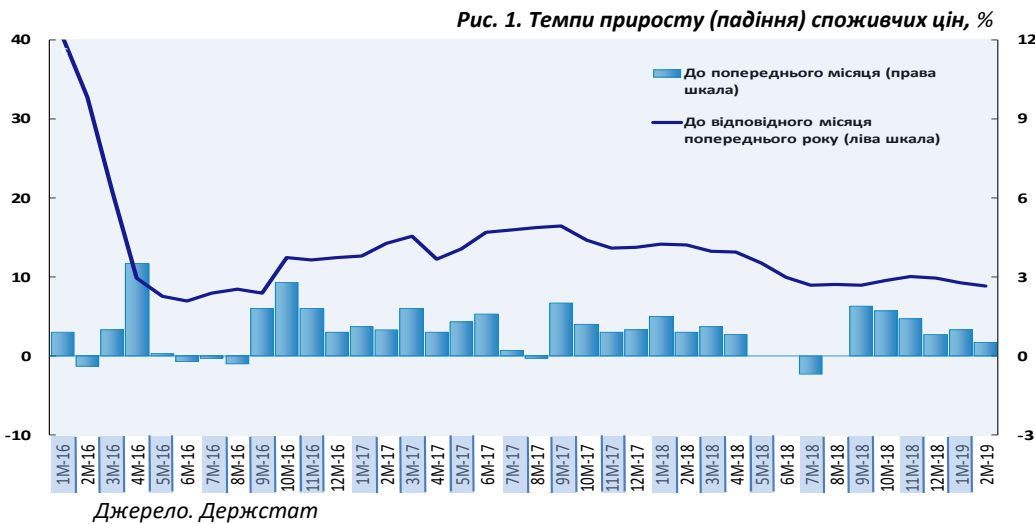

Табл. 1. Зміни окремих цінових показників, у %

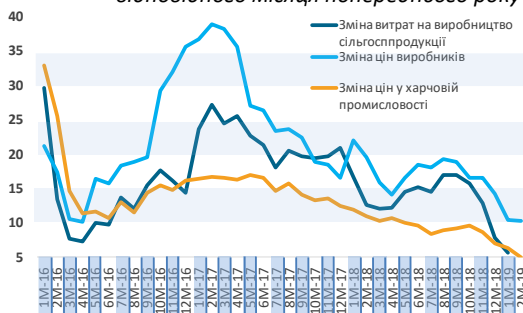
	Лютий		Довідково. Лютий	
	2018 р. до попереднього місяця	2019 р. до попереднього місяця	2018 р. до відповідного місяця попереднього року	2019 р. до відповідного місяця попереднього року
Зміна ІСЦ	0,9	0,5	14,0	8,8
Зміна базового ІСЦ	0,6	0,2	9,7	7,8
Зміна небазового ІСЦ	1,3	0,9	20,0	10,2
Довідково. Зміна цін виробників промислової продукції	1,2	1,0	19,6	10,2

Джерело. Держстат, розрахунки Мінекономрозвитку

«послаблення інфляційної динаміки є результатом зниження впливу як немонетарної, так і монетарної складової інфляції»

Незважаючи на сезонне зростання цін на певну групу продуктів харчування, уповільнення небазової інфляції як в місячному, так і в річному розрахунку пов'язано зі зниженням тиску на формування ціни витратної складової, зокрема уповільнилися темпи зростання цін як у виробництві в цілому (у річному розрахунку до 10,2 % у лютому 2019 року порівняно з 19,6 % у лютому 2018 року), так і, зокрема, у харчовій промисловості (до 5 % з 10,9 % відповідно), одна з важливих складових витрат – вартість палива загалом продемонструвала дефляційну тенденцію (паливо та мастила у розрахунку до початку року знизилися в ціні на 8%, а до відповідного місяця попереднього року – на 5,9%). Це мало відображення у різкому уповільненні зростання цін на продукти харчування, які є сировинними або з низьким ступенем промислової обробки (за розрахунками Мінекономрозвитку у лютому 2019 року ціни у річному розрахунку зросли на 9,4 % порівняно з 29,2 % у лютому 2018 року).

Рис. 2. Зміни окремих цінових показників упродовж 2016 - лютого 2019 року, у % до відповідного місяця попереднього року

Джерело. Держстат, розрахунки Мінекономрозвитку

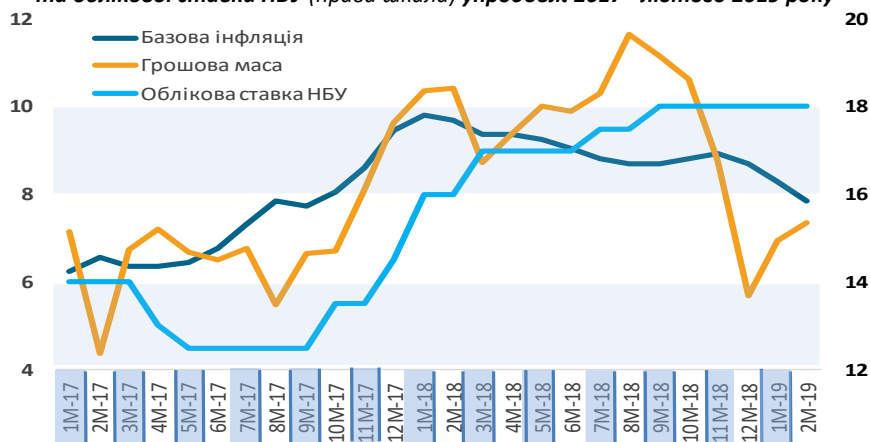
Рис. 3. Зміна цін на продукти харчування упродовж 2018 - лютого 2019 року, у % до відповідного місяця попереднього року

Джерело. Держстат, розрахунки Мінекономрозвитку

Уповільненню базової інфляції, крім витратного фактору, також сприяла жорстка політика Національного банку спрямована в напрямку обмеження сукупного попиту, у т. ч. шляхом збереження облікової ставки на незмінному рівні – 18 % річних, яка тривалий час майже вдвічі перевищує темп інфляції.

Рис. 4. Зміна базової інфляції, грошової маси, у % до відповідного місяця попереднього року та облікової ставки НБУ (права шкала) упродовж 2017 - лютого 2019 року

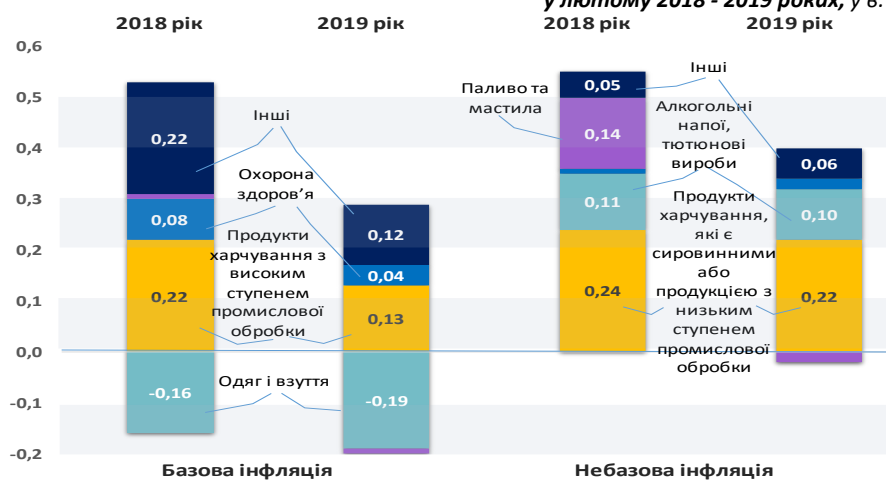

Джерело. Держстат, Національний банк

В цілому інфляційна динаміка у лютому визначалася, зростанням вартості товарів короткострокового користування, лівову частку яких становлять продукти харчування (частка продуктів харчування у витратах домогосподарств сягає більше 45 %), а також зміною цін на послуги.

«інфляційна динаміка у лютому визначалася, переважно, зростанням вартості товарів короткострокового користування»

Рис. 5. Структура внесків зміни цін за основними товарами та послугами до споживчої інфляції у лютому 2018 - 2019 роках, у в. п.

Джерело. Держстат, розрахунки Мінекономрозвитку

Табл. 2. Зміни споживчих цін розраховані по 4 групах

	Лютий 2018 р.	Лютий 2019 р.	Внески у зміну ІСЦ, в. п. за лютий 2019 р.	Питома вага у споживчому наборі, %
Зміна цін на:				
товари короткострокового користування	1,1	0,6	0,45	69,0
товари середньострокового користування	-2,2	-2,9	-0,18	6,7
товари довгострокового користування	0,3	-0,4	-0,03	8,9
послуги	1,3	1,3	0,21	15,4

Джерело. Держстат, розрахунки Мінекономрозвитку

Товари середньострокового (в основному одяг і взуття) та довгострокового користування (зокрема, велика побутова техніка, транспортні засоби, мобільні телефони, телевізори, ноутбуки та ін.) знизилися в ціні, оскільки значною мірою залежать від обмінного курсу гривні до іноземних валют, який наразі посилюється (як до долара США, так і до євро).

Табл. 3. Темпи зниження/приросту ІСЦ за розділами товарів та послуг

	Лютий		Внески у зміну ІСЦ, в. п. за лютий 2019 р.	Питома вага у споживчому наборі, %
	2018 р. % до попереднього місяця	2019 р.		
Усі товари та послуги	0,9	0,5	-	100
Зростання цін				
Зв'язок	0,7	1,5	0,0	3,1
Алкогольні напої, тютюнові вироби	1,4	1,2	0,1	8,3
Продукти харчування та безалкогольні напої	1,0	0,9	0,4	45,4
Відпочинок і культура	0,7	0,8	0,0	3,0
Різні товари та послуги	0,8	0,8	0,0	3,8
Ресторани та готелі	1,1	0,7	0,0	2,5
Охорона здоров'я	1,1	0,6	0,0	6,5
Житло, вода, електроенергія, газ та інші види палива	0,4	0,5	0,0	4,9
Гаряча вода, опалення	0,1	1,5	0,0	1,0
Освіта	0,4	0,4	0,0	1,3
Предмети домашнього вжитку, побутова техніка та поточне утримання житла	1,3	0,1	0,0	4,5
Зниження цін				
Одяг і взуття	-2,8	-3,5	-0,2	5,3
Транспорт	1,5	-0,1	0,0	11,4

Джерело. Держстат, розрахунки Мінекономрозвитку

Примітка. За рахунок округлень, які виникали у зв'язку з електронною обробкою інформації, сума внесків за розділами товарів і послуг може не дорівнювати підсумку

Основними інфляційними чинниками у лютому були:

Внутрішні:

- **сезонні**, скорочення пропозиції окремої плодоовочевої продукції, що обумовило підвищення цін, зокрема на овочі – на 6,6 % (внесок до споживчої інфляції – 0,22 в. п.), та фрукти – на 3,6 % (внесок – 0,11 в. п.);

Довідково. На споживчому ринку у лютому 2019 року серед плодоовчевої продукції найбільше подорожчала капуста (на 15,6 %), а також огірки (на 12,4 %), помідори (на 9 %) і виноград (на 10,7 %).

- **економічні:**

збільшення сукупних витрат у виробництві сільськогосподарської продукції, зокрема упродовж січня 2019 року порівняно з січнем 2018 року витрати у виробництві сільськогосподарської продукції зросли на 5,7 % (індекс цін на матеріально-технічні ресурси промислового походження, що споживаються сільським господарством, за цей же час підвищився на 5,5 %);

рішення окремих товаровиробників щодо підвищення цін на готову продукцію (алкогольні напої і тютюнові вироби подорожчали на 0,8 % та 1,7 % відповідно);

«підвищення світових цін на продовольство мало відображення на зростанні внутрішніх цін»

- **монетарні** – продовження тенденції щодо перевищення обсягів продажу готівкової іноземної валюти населенням над її купівлею (нетто-продаж готівкової іноземної валюти українцями упродовж лютого 2019 року становив 63,4 млн дол. США (в еквіваленті)), що додатково збільшувало пропозицію гривні на споживчому ринку з урахуванням тенденції щодо зростання обсягів переказів фізичних осіб із-за кордону (упродовж січня 2019 року їх обсяг збільшився на 5,5 % до 13,8 млрд гривень);

- **адміністративні:**

подорожчання комунальних послуг, зокрема водопостачання – на 1,8 %, гарячої води і опалення – на 1,5 %, водовідведення – 1,1 %;

подорожчання проїзду у міжміському поїзді на 6,2 %, передусім унаслідок подорожчання додаткових послуг.

Зовнішній – зростання світових цін на продовольство (за даними ФАО у лютому порівняно з попереднім місяцем Індекс цін на продовольство збільшився на 1,7 %, що обумовлено зростанням цін на всі товари, за якими розраховується цей індекс, а саме: на молочну продукцію (на 5,6 %), рослинні олії (на 1,8 %), цукор (на 1,2%), м'ясо (на 0,7 %) та зернові (на 0,1 %).

Стримуючими чинниками у лютому були:

Внутрішні:

- **сезонні:**

акційні знижки на зимовий асортимент товарів обумовили здешевлення одягу і взуття на 3,5 % (у лютому ціни упродовж 2016-2018 років за розрахунками Мінекономрозвитку знижувались у середньому на 2,5 %);

зниження цін на яйця на 3,6 % з урахуванням зростання пропозиції на внутрішньому ринку (у лютому ціни упродовж 2016-2018 років за розрахунками Мінекономрозвитку знижувались у середньому на 14,7 %);

Довідково. Упродовж січня-лютого 2019 року порівняно з цим же періодом 2018 року кількість одержаних яєць від свійської птиці по усіх категоріях господарств збільшилась на 6,8 %.

- **монетарні:**

жорстка монетарна політика Національного банку, що в цілому, впливала в напрямку обмеження сукупного попиту (зокрема, з вересня 2018 року облікова ставка утримується незмінною на рівні 18 % річних). Монетарна база за оперативними даними Національного банку за два місяці 2019 року знизилася на 2,9 %, грошова маса – на 1,7 %. Спостерігається збільшення припливу коштів на гривневі депозити домашніх господарств (крім фізичних осіб – підприємців) у січні-лютому 2019 року – на 2,6 %;

відносна стабілізація гривні по відношенню до іноземних валют – упродовж лютого 2019 року гривня до долара США (у середньомісячному значенні) ревальвувала на 2,6 %, до євро – на 3 %, що призвело до зниження тиску на ціни товарів з високим ступенем промислової обробки;

- **економічні** – достатність на ринку пропозиції окремих продуктів, зокрема м'яса та м'ясопродуктів, як за рахунок внутрішнього виробництва, так і надходження на ринок імпорту, що обумовило відповідне зниження цін (м'ясо та м'ясопродукти подешевшали на 0,9 %), а також завдяки гарному минулорічному врожаю як соняшнику – відбулося здешевлення соняшникової олії (на 0,2 %), так і яблук – знизилася ціна на них (на 0,5 %).

Довідково. За попередніми даними ДФС упродовж січня-лютого 2019 року порівняно з цим же періодом 2018 року обсяг імпорту продовольчих товарів та сільгосппродукції збільшився на 7,4 %.

«стабілізація
гривні по
відношенню до
іноземних валют
стримувала
інфляцію»

Зовнішній – лаговий вплив від різкого зниження цін на світовому ринку нафти

упродовж останніх двох місяців 2018 року (за даними Світового банку за листопад-грудень 2018 року нафта марки Brent здешевіла на 29,8 %), що, незважаючи на відновлення зростання цін на нафту (у січні-лютому – на 13,6 %), призвело до зниження цін на паливо та мастила на внутрішньому ринку на 2 %.

Примітка. Підтвердженням сталості стриманої цінової динаміки у промисловості є менші, за минулорічні, темпи зростання цін, а саме: у річному розрахунку – на 10,2 % порівняно з 19,6 % у лютому 2018 року (10,4 % у січні 2019 року).

У лютому формування цін виробників промислової продукції (зростання на 1 % у лютому 2019 року порівняно з 1,2 % у лютому 2018 року у розрахунку до попереднього місяця), супроводжувалось, з одного боку, зростанням цін у постачанні електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря (на 4,3 %, внесок до інфляції – 1,2 в. п.), а також у добувній промисловості (на 1,1 %, внесок – 0,15 в. п.), з іншого – зниженням цін у переробній промисловості (на 0,6 %, внесок – «мінус» 0,35 в. п.).

Зростання цін обумовили як внутрішні (збільшення вартості електроенергії для непобутових споживачів у лютому на 4,6 %), так і зовнішні чинники (стрімкий ріст цін на залізну руду на світовому ринку – за даними Світового банку тільки за лютий на 15,8 %, з початку року – на 27,6 %).

Здешевлення у переробній промисловості пов'язано із:

- реалізацією лагового ефекту від тривалого зниження цін на метали на світовому ринку (за даними Світового банку зниження цін на базові метали упродовж 2018 року становило 10,2 %, що продовжилося і у січні 2019 року – зниження становило 1,8 %), що, незважаючи на поточне відновлення зростання світових цін (у лютому – на 4,2 %), обумовило зниження цін у металургії – на 2,5 % (внесок – «мінус» 0,37 в. п.);

- значною пропозицією окремих видів сільгосппродукції, що в цілому сприяло зниженню цін у харчовій промисловості на 0,3 % (внесок – «мінус» 0,05 в. п.), у т. ч., зокрема, за рахунок збільшення обсягів реалізації на забій сільськогосподарських тварин (за січень-лютий – на 4 %) відбулося зниження цін у виробництві м'яса та м'ясних продуктів – на 1,6 %, достатність цукру вплинула на зниження цін у цукрозаводчиків на 2 %.

Довідково. За даними НАЦУ «Укрцукор» у 2018/2019 маркетинговому році вітчизняні цукровари виготовили 1,82 млн т цукру при внутрішньому споживанні за інформацією Держстату за 2017 рік на рівні 1,29 млн т.

Очікування. Упродовж решти місяців I півріччя 2019 року формування інфляційного тренду на споживчому ринку відбуватиметься під впливом дії сезонних чинників та цінової динаміки окремих товарів на світовому ринку за відносно стабільної динаміки (з незначними коливаннями) обмінного курсу гривні, а також інфляційних очікувань, що продовжують перевищувати інфляційні цілі Національного банку.

Довідково. За даними Національного банку у IV кварталі 2018 року бізнес посилив інфляційні очікування: якщо у III кварталі 2018 року компанії прогнозували, що інфляція становитиме 8,9 % через 12 місяців, то у IV кварталі 2018 року вони очікували інфляцію на рівні 9,5 % на кінець 2019 року.

Ризики: суттєва девальвація гривні до іноземних валют, можливе зростання витрат виробництва (з урахуванням понад прогнозованого подорожчання сировинних/проміжних товарів, високої вартості кредитування) та їх прискорене перенесення на споживчі ціни, недостатньо розвинені трансмісійні механізми, що в разі різкого прискорення інфляції істотно обмежуватиме дію інструментів Національного банку.

«підтвердженням сталості позитивного розвитку є збереження тенденції до уповільнення темпів зростання інфляції у промисловості»

«у подальшому очікується збереження помірної інфляційної динаміки»